

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Βιογραφικά και αυτοβιογραφικά σχεδιάσματα	17
Πρόλογος	19
ΜΕΡΟΣ Ι: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Ιστορική επισκόπηση της κοινωνιολογικής θεωρίας: Η πρώτη περίοδος	25
Εισαγωγή	26
Κοινωνικές δυνάμεις στην ανάπτυξη της κοινωνιολογικής θεωρίας	29
<i>Πολιτικές επαναστάσεις</i>	29
<i>Η βιομηχανική επανάσταση και η άνοδος του καπιταλισμού</i>	30
<i>Η άνοδος του σοσιαλισμού</i>	30
<i>Φεμινισμός</i>	31
<i>Αστικοποίηση</i>	32
<i>Θρησκευτική αλλαγή</i>	32
<i>Η ανάπτυξη της επιστήμης</i>	33
Πνευματικές δυνάμεις και η ανάδειξη της κοινωνιολογικής θεωρίας	33
<i>Ο Διαφωτισμός</i>	33
<i>Η συντηρητική αντίδραση στο Διαφωτισμό</i>	35
Η ανάπτυξη της γαλλικής κοινωνιολογίας	37
<i>Alexis de Tocqueville (1805-1859)</i>	37
<i>Claude Henri Saint-Simon (1760-1825)</i>	41
<i>Auguste Comte (1798-1857)</i>	41
<i>Emile Durkheim (1858-1917)</i>	46
Η ανάπτυξη της γερμανικής κοινωνιολογίας	51
<i>Οι ρίζες και η φύση των θεωριών του Karl Marx (1818-1883)</i>	52
<i>Οι ρίζες και η φύση των θεωριών του Max Weber (1864-1920) και του Georg Simmel (1858-1918)</i>	60
Οι ρίζες της βρετανικής κοινωνιολογίας	73
<i>Πολιτική οικονομία, βελτίωση (ameliorism) και κοινωνική εξέλιξη</i>	73
<i>Herbert Spencer (1820-1903)</i>	76
Η σημαντικότερη μορφή της πρώτης περιόδου της ιταλικής κοινωνιολογίας	80
Εξελίξεις στον ευρωπαϊκό μαρξισμό στην αλλαγή του αιώνα	81

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Ιστορική επισκόπηση της κοινωνιολογικής θεωρίας:	
Η μεταγενέστερη περίοδος	85
Πρώτη περίοδος της αμερικανικής κοινωνιολογικής θεωρίας	85
Πολιτική	85
Κοινωνική αλλαγή και διανοητικά ρεύματα	86
Η σχολή του Σικάγου	93
Οι γυναίκες στην πρώτη περίοδο της κοινωνιολογίας	103
W. E. B. Du Bois και φυλετική θεωρία	104
Η κοινωνιολογική θεωρία μέχρι τα μέσα του αιώνα	105
Η ανάδειξη του <i>Harvard</i> , των πανεπιστημίων του <i>Ivy League</i> και του δομολειτουργισμού	105
Η παρακμή της σχολής του Σικάγου	112
Εξελίξεις στη μαρξική θεωρία	112
Ο <i>Karl Mannheim</i> και η κοινωνιολογία της γνώσης	114
Η κοινωνιολογική θεωρία μετά τα μέσα του αιώνα	115
Δομολειτουργισμός: Απόγειο και παρακμή	115
Η ριζοσπαστική κοινωνιολογία στην Αμερική: <i>C. Wright Mills</i>	115
Η ανάπτυξη της θεωρίας των συγκρούσεων (<i>conflict theory</i>)	118
Η γέννηση της θεωρίας της ανταλλαγής	119
Δραματουργική ανάλυση: Το έργο του <i>Erving Goffman</i>	120
Η ανάπτυξη κοινωνιολογιών της καθημερινής ζωής	121
Η άνοδος και η πτώση (:) της μαρξικής κοινωνιολογίας	123
Η πρόκληση της φεμινιστικής θεωρίας	124
Δομισμός (<i>structuralism</i>) και μεταδομισμός (<i>poststructuralism</i>)	126
Εξελίξεις στην κοινωνιολογική θεωρία στα τέλη του 20ού αιώνα	127
Ενοποίηση μικρο- και μακροεπιπέδου	127
Ενοποίηση δομής - δρώντος υποκειμένου	128
Θεωρητικές συνθέσεις	130
Θεωρίες της νεωτερικότητας (<i>modernity</i>) και της μετανεωτερικότητας (<i>postmodernity</i>)	130
Οι υπερασπιστές της νεωτερικότητας	131
Οι οπαδοί της μετανεωτερικότητας	132
Πολλά υποσχόμενες θεωρίες στις αρχές του 21ου αιώνα	133
Πολυπολιτισμική κοινωνική θεωρία, θεωρία του διαφορετικού (<i>queer theory</i>) και κριτικές θεωρίες της φυλής και του ρατσισμού	133
Μετανεωτερικές και μετα-μετανεωτερικές κοινωνικές θεωρίες	136
Θεωρίες της κατανάλωσης	136
Θεωρίες της παγκοσμιοποίησης	137
Θεωρία δικτύου - δρώντος υποκειμένου	139
Θεωρία της πρακτικής (<i>practice theory</i>)	139

ΜΕΡΟΣ ΙΙ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ:	
ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΧΟΛΕΣ	143
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Δομολειτουργισμός, νεολειτουργισμός και θεωρία των συγκρούσεων	145
Δομολειτουργισμός	146
<i>Η λειτουργική θεωρία της διαστρωμάτωσης και οι επικριτές της</i>	147
<i>Ο δομολειτουργισμός του Talcott Parsons</i>	150
<i>Ο δομολειτουργισμός του Robert Merton</i>	166
<i>Οι σημαντικότερες κριτικές</i>	174
Νεολειτουργισμός (neofunctionalism)	177
Θεωρία των συγκρούσεων	183
<i>Το έργο του Ralf Dahrendorf</i>	183
<i>Οι σημαντικότερες κριτικές και προσπάθειες απάντησης σε αυτές</i>	188
<i>Μια περισσότερο ενοποιητική θεωρία των συγκρούσεων</i>	190
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ποικιλίες της νεομαρξικής θεωρίας	199
Οικονομικός ντετερμινισμός (economic determinism)	199
Εγελιανός μαρξισμός	201
<i>Georg Lukács</i>	201
<i>Antonio Gramsci</i>	204
Κριτική θεωρία	205
<i>Οι σημαντικότερες κριτικές της κοινωνικής και διανοητικής ζωής</i>	206
<i>Οι σημαντικότερες συμβολές</i>	211
<i>Κριτικές στην κριτική θεωρία</i>	215
<i>Οι ιδέες του Jurgen Habermas</i>	216
<i>Η κριτική θεωρία σήμερα</i>	221
<i>Μεταγενέστερες εξελίξεις στην πολιτισμική κριτική</i>	222
Νεομαρξική οικονομική κοινωνιολογία	224
<i>Κεφάλαιο και εργασία</i>	224
<i>Φορδισμός (Fordism) και μεταφορδισμός (post-Fordism)</i>	231
Ιστορικά προσανατολισμένος μαρξισμός	234
<i>Το σύγχρονο παγκόσμιο σύστημα (world-system)</i>	235
Νεομαρξική χωρική ανάλυση	241
<i>Η παραγωγή του χώρου</i>	242
<i>Τριλεκτική</i>	246
<i>Χώροι ελπίδας</i>	247
Μεταμαρξιστική θεωρία (post-Marxist theory)	250
<i>Αναλυτικός μαρξισμός (analytical Marxism)</i>	251
<i>Μετανεωτερική μαρξική θεωρία</i>	258
<i>Μετά το μαρξισμό</i>	261
<i>Κριτικές στο μεταμαρξισμό</i>	264

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Συστημική θεωρία	267
Η κοινωνιολογία και η σύγχρονη συστημική θεωρία	267
<i>Οφέλη της συστημικής θεωρίας</i>	267
<i>Ορισμένες γενικές αρχές</i>	269
<i>Εφαρμογές στον κοινωνικό κόσμο</i>	271
Η Γενική Συστημική Θεωρία του Niklas Luhmann	272
<i>Αυτοποιοητικά συστήματα</i>	274
<i>Κοινωνία και ψυχικά συστήματα</i>	277
<i>Διπλή ενδεχομενικότητα</i>	278
<i>Εξέλιξη των κοινωνικών συστημάτων</i>	280
<i>Διαφοροποίηση</i>	281
<i>Η κοινωνιολογία της γνώσης του Luhmann</i>	288
<i>Κριτικές</i>	290
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Συμβολική διαντίδραση	295
Οι κύριες ιστορικές καταβολές	295
<i>Πραγματισμός (pragmatism)</i>	295
<i>Συμπεριφορισμός (behaviorism)</i>	297
<i>Μεταξύ αναγωγισμού (reductionism) και κοινωνιολογισμού (sociologism)</i>	299
Οι ιδέες του George Herbert Mead	300
<i>Η προτεραιότητα του κοινωνικού</i>	300
<i>Η πράξη</i>	301
<i>Νεύματα</i>	306
<i>Σημαντικά σύμβολα</i>	307
<i>Νους</i>	309
<i>Εαυτός</i>	309
<i>Κοινωνία</i>	316
Συμβολική διαντίδραση: Οι βασικές αρχές	317
<i>Η ικανότητα σκέψης</i>	318
<i>Σκέψη και διαντίδραση</i>	319
<i>Μάθηση νοημάτων και συμβόλων</i>	320
<i>Δράση και διαντίδραση</i>	322
<i>Κάνοντας επιλογές</i>	323
<i>Ο εαυτός και το έργο του Erving Goffman</i>	323
<i>Ομάδες και κοινωνίες</i>	335
Κριτικές	338
Προς μια περισσότερο συνθετική και ενοποιητική συμβολική διαντίδραση	339
<i>Επανορίζοντας τον Mead</i>	340
<i>Ενοποίηση μικρο- και μακροεπιπέδων</i>	341
Το μέλλον της συμβολικής διαντίδρασης	343
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Εθνομεθοδολογία	347
Ορισμός της εθνομεθοδολογίας	347
Διαφοροποίηση της εθνομεθοδολογίας	352

<i>Μελέτες θεσμικών πλαισίων</i>	352
<i>Ανάλυση συνομιλίας (conversation analysis)</i>	353
Ορισμένα πρώτα παραδείγματα	355
<i>Πειράματα αποδιάθρωσης (breaching experiments)</i>	355
<i>Επιτέλεση του φύλου</i>	357
Ανάλυση συνομιλίας	358
<i>Τηλεφωνικές συνομιλίες: Ταυτοποίηση και αναγνώριση</i>	359
<i>Προκαλώντας το γέλιο</i>	360
<i>Προκαλώντας το χειροκρότημα</i>	361
<i>Γιουχάισμα</i>	362
<i>Η διαντιδραστική ανάδειξη προτάσεων και ιστοριών</i>	364
<i>Ενοποίηση ομιλίας και μη φωνητικών (nonvocal) δραστηριοτήτων</i>	365
<i>Αιδημοσύνη (και αυτοπεποίθηση)</i>	366
Μελέτες θεσμών	367
<i>Συνεντεύξεις πρόσληψης</i>	367
<i>Διαπραγματεύσεις μεταξύ στελεχών</i>	368
<i>Κλήσεις σε κέντρα άμεσης δράσης</i>	368
<i>Επίλυση διαφορών σε διαδικασίες μεσολάβησης</i>	369
Κριτικές στην παραδοσιακή κοινωνιολογία	372
<i>Διαχωρισμένη από το κοινωνικό</i>	372
<i>Σύγχυση θέματος και πηγής</i>	372
Εντάσεις και προβλήματα στην εθνομεθοδολογία	374
Σύνθεση και ενοποίηση	376
<i>Η εθνομεθοδολογία και η ιεραρχία μικρο- και μακροεπιπέδου</i>	377
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Θεωρία της ανταλλαγής, θεωρία των δικτύων και θεωρία της ορθολογικής επιλογής	379
Θεωρία της ανταλλαγής (exchange theory)	380
<i>Συμπεριφορισμός</i>	380
<i>Η θεωρία της ορθολογικής επιλογής (rational choice theory)</i>	380
<i>Η θεωρία της ανταλλαγής του George Homans</i>	384
<i>Η θεωρία της ανταλλαγής του Peter Blau</i>	393
<i>Το έργο του Richard Emerson και των μαθητών του</i>	399
Θεωρία των δικτύων (network theory)	407
<i>Βασικοί προβληματισμοί και αρχές</i>	407
Θεωρία της ανταλλαγής δικτύων (network exchange theory)	412
<i>Δομική εξουσία</i>	414
<i>Δομές ισχυρής και ασθενούς εξουσίας</i>	414
Θεωρία της ορθολογικής επιλογής	416
<i>Θεμέλια της κοινωνικής θεωρίας</i>	417
<i>Κριτικές</i>	426

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Σύγχρονη φεμινιστική θεωρία	
των Patricia Madoo Lengermann και Gillian Niebrugge	429
Τα βασικά ερωτήματα του φεμινισμού	430
Θεωρίες για το φύλο: Η κοινωνιολογία από το 1960 μέχρι σήμερα	433
<i>Σύγχρονες μακροκοινωνικές θεωρίες του φύλου</i>	433
<i>Σύγχρονες μικροκοινωνικές θεωρίες του φύλου</i>	438
<i>Φεμινιστικές αντιπαραθέσεις με τους Bourdieu, Habermas και Giddens</i>	440
Ρεύματα της σύγχρονης φεμινιστικής θεωρίας	444
<i>Διαφορά φύλου</i>	447
<i>Κοινωνιολογικές θεωρίες: Θεσμική θεωρία και θεωρία της διαντίδρασης</i>	450
<i>Ανισότητα φύλου</i>	453
<i>Καταπίεση φύλου</i>	459
<i>Δομική καταπίεση</i>	465
<i>Φεμινισμός και μετανεωτερικότητα</i>	479
Μια φεμινιστική κοινωνιολογική θεωρία	484
<i>Μια φεμινιστική κοινωνιολογία της γνώσης</i>	485
<i>Η μακροκοινωνική τάξη</i>	487
<i>Η μικροκοινωνική τάξη</i>	490
<i>Υποκειμενικότητα</i>	493
ΜΕΡΟΣ III: ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ ΤΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ	499
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. Ενοποίηση μικρο- και μακροεπιπέδων και δομής - δρώντος υποκειμένου	501
Ενοποίηση μικρο- και μακροεπιπέδων	501
<i>Μικρο- και μακροεξτρεμισμός</i>	501
<i>Το εγχείρημα ενοποίησης μικρο- και μακροεπιπέδων</i>	503
<i>Παραδείγματα ενοποίησης μικρο- και μακροεπιπέδων</i>	505
<i>Επιστροφή στο μέλλον: Η σχηματοποιητική (figurational) κοινωνιολογία του Norbert Elias</i>	515
Ενοποίηση δρώντος υποκειμένου - δομής	528
<i>Μείζονα παραδείγματα ενοποίησης δομής - δρώντος υποκειμένου</i>	529
<i>Οι κύριες διαφορές στη βιβλιογραφία δρώντος υποκειμένου - δομής</i>	556
Διασυνδέσεις δομής - δρώντος υποκειμένου και μικρο- και μακροεπιπέδου: Θεμελιώδεις διαφορές	558
ΜΕΡΟΣ IV: ΑΠΟ ΤΗ ΝΕΩΤΕΡΙΚΗ ΣΤΗ ΜΕΤΑΝΕΩΤΕΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ (ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΗΣ)	563
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. Σύγχρονες θεωρίες της νεωτερικότητας	565
Κλασικοί θεωρητικοί της νεωτερικότητας	565
Το μεγαθήριο (τζαγγερνώτ) της νεωτερικότητας	568
<i>Η νεωτερικότητα και οι συνέπειές της</i>	569

<i>Νεωτερικότητα και ταυτότητα</i>	574
<i>Νεωτερικότητα και οικειότητα</i>	576
Η κοινωνία της διακινδύνευσης	576
<i>Δημιουργώντας τους κινδύνους</i>	578
<i>Αντιμετωπίζοντας τη διακινδύνευση</i>	579
Νεωτερικότητα και Ολοκαύτωμα	580
<i>Ένα προϊόν της νεωτερικότητας</i>	580
<i>Ο ρόλος της γραφειοκρατίας</i>	581
<i>Ολοκαύτωμα και εξορθολογισμός</i>	583
Το αλυσιτελές έργο της νεωτερικότητας	585
<i>Habermas κατά μετανεωτεριστών</i>	590
Πληροφορισμός και κοινωνία του δικτύου	591
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. Θεωρία της παγκοσμιοποίησης	597
Μείζονες σύγχρονοι θεωρητικοί της παγκοσμιοποίησης	600
<i>Ο Anthony Giddens για τον «αχαλίνωτο κόσμο» (runaway world)</i> <i>της παγκοσμιοποίησης</i>	600
<i>Ulrich Beck, η πολιτική της παγκοσμιοποίησης και ο κοσμοπολιτισμός</i> <i>(cosmopolitanism)</i>	601
<i>Ο Zygmunt Bauman και οι συνέπειες της παγκοσμιοποίησης στον άνθρωπο</i> ...	603
Πολιτισμική θεωρία	604
<i>Πολιτισμικός ανομοιομορφισμός (cultural differentialism)</i>	605
<i>Πολιτισμική σύγκλιση</i>	609
<i>Πολιτισμικός υβριδισμός (cultural hybridization)</i>	615
Οικονομική θεωρία	618
<i>Διεθνικός καπιταλισμός (transnational capitalism)</i>	618
<i>Αυτοκρατορία</i>	620
Πολιτική θεωρία	624
Άλλες θεωρίες	629
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. Δομισμός, μεταδομισμός και μετανεωτερική κοινωνική θεωρία ...	631
Δομισμός	633
<i>Ρίζες στη γλωσσολογία</i>	633
<i>Ανθρωπολογικός δομισμός (anthropological structuralism):</i> <i>Claude Lévi- Strauss</i>	634
<i>Δομικός μαρξισμός</i>	635
Μεταδομισμός	636
<i>Οι ιδέες του Michel Foucault</i>	639
Μετανεωτερική κοινωνιολογική θεωρία	651
<i>Μετριοπαθής μετανεωτερική κοινωνική θεωρία: Fredric Jameson</i>	657
<i>Ακραία μετανεωτερική κοινωνική θεωρία: Jean Baudrillard</i>	663
<i>Μετανεωτερική κοινωνική θεωρία και κοινωνιολογική θεωρία</i>	666
Κριτικές και μετα-μετανεωτερική (post-postmodern) κοινωνική θεωρία	667

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. Εξελίξεις αιχμής στη σύγχρονη θεωρία	673
Θεωρία του διαφορετικού	674
<i>Περί τίνος πρόκειται;</i>	674
<i>Ποια είναι η προέλευσή της;</i>	677
<i>Κριτικές και πιθανές λύσεις</i>	681
Κριτικές θεωρίες της φυλής και του ρατσισμού	682
Θεωρία του δρώντος υποκειμένου - δικτύου, μεταανθρωπισμός και μετακοινωνικότητα	688
Θεωρία της πρακτικής	695
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ. Κοινωνιολογικές μεταθεωρίες και ένα μεταθεωρητικό σχήμα ανάλυσης της κοινωνιολογικής θεωρίας	 701
Διατύπωση μεταθεωριών στην κοινωνιολογία	701
<i>Η αναστοχαστική κοινωνιολογία του Pierre Bourdieu</i>	706
Οι ιδέες του Thomas Kuhh	709
Κοινωνιολογία: Μια επιστήμη πολλαπλών παραδειγμάτων	713
<i>Το παράδειγμα των κοινωνικών γεγονότων</i>	713
<i>Το παράδειγμα του κοινωνικού ορισμού</i>	714
<i>Το παράδειγμα της κοινωνικής συμπεριφοράς</i>	714
Προς ένα πιο ενοποιημένο κοινωνιολογικό παράδειγμα	715
<i>Επίπεδα κοινωνικής ανάλυσης: Μια επισκόπηση</i>	716
 Παραπομπές	 723

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

Αμπντέλ Ραχμάν Ιμπν Χαλντούν	28
Alexis de Tocqueville	38
Auguste Comte	42
Emile Durkheim	48
Karl Marx	54
Max Weber	62
Georg Simmel	70
Sigmund Freud	72
Herbert Spencer	78
Thorstein Veblen	94
Robert Park	98
W.E.B. Du Bois	106
C. Wright Mills	116
Talcott Parsons	154
Robert K. Merton	168
Jeffrey C. Alexander	178
Immanuel Wallerstein	237
George Herbert Mead	302
Erving Goffman	324
Harold Garfinkel	350
George Caspar Homans	382
Peter M. Blau	392
Richard Emerson	400
James S. Coleman	418
Dorothy E. Smith	470
Patricia Hill Collins	478
Randall Collins	512
Norbert Elias	518
Pierre Bourdieu	538
Anthony Giddens	570
Jurgen Habermas	588
Michel Foucault	642
George Ritzer	710